

JUBILÆUM, NYT BIBLIOTEK OG NY ORGANISATION

Velkommen til Årsfortælling 2014 / 2015, der på flere måder er en milepæl blandt milepæle. Den udgave af universitetsbibliotekets årsfortælling, der ligger foran dig, bør være at regne som et jubilæumsnummer i og med, at den udkommer præcis i forbindelse med markeringen af såvel universitetsbibliotekets 50-års jubilæum, åbning af det nye bibliotek i Odense, samt offentliggørelse af en større intern organisationsændring i Syddansk Universitetsbibliotek.

Ånledningen til den største af milepælene, 50-års jubilæet, tager sit udgangspunkt i begyndelsen af 1965, hvor man i flere danske dagblade kunne læse, at Kulturministeriet ville oprette et universitetsbibliotek i Odense, samt at stillingen som overbibliotekar for Odense Universitetsbibliotek skulle slås op med ansøgningsfrist i juni samme år. Også selvom det kommende nye universitet i Odense først ville påbegynde

undervisningen af håbefulde nye studerende mere end ét år senere.

Fyens Aktuelt rapporterede den 3. marts 1965, at stillingen som overbibliotekar blev aflønnet med 53.000 kr. årligt. Embedet blev besat i september, hvor Fyens Stiftstidende ilede til med et portræt af Torkil Olsen, universitetsbibliotekets første overbibliotekar. Torkil Olsen kom til Odense fra Risø, hvor han under Niels Bohr havde grundlagt det nye forskningsbibliotek få år forinden. Torkil startede sin karriere på Universitetsbibliotekets 2. afdeling i København, hvor han blandt andet var forskningsbibliotekar, og efter flere år i Odense, udnævntes han til rigsbibliotekar med daglig ledelse af Det Kongelige Bibliotek. Du kan læse mere om Torkil og meget andet i dette nummer.

Åbningen af de nye publikumsarealer på Campusvej marts 2015

falder således sammen med 50-året for universitetsbibliotekets "bebudelsesdag", der samtidig også udgør den officielle annoncering af en ny biblioteksorganisation, der er blevet til efter godt et års arbejde, og som skal understøtte universitetets virke de kommende år.

Den fremtidige organisering skal derved findes i rummet mellem tre klassiske organiseringstyper: Matrix-, linje- og projektorganisation. Matrixstrukturer er effektive til at opfange behov og forandringer. Linjestrukturer er derimod effektive til at sikre drift. Endelig er projektorganisationer effektive til at tilføre fleksibilitet til en stabil driftsorganisation. SDUB's nye organisationsstruktur minder om den som Statsbiblioteket og Aarhus Universitet har valgt for AU Library, men der er dog væsensforskelle.

Rigtig god læsning!

KOLOFON

Årsfortælling udgives årligt af Syddansk Universitetsbibliotek.

ISSN: 2245-179X.

Redaktion: Ansv. redaktør: Bertil F. Dorch. Artikler: Bertil F. Dorch (bfd@bib.sdu.dk), Jakob Povl Holck (holck@bib.sdu.dk), Jeppe Lomholt Akselbo (ja@bib.sdu.dk). Layout og redigering: Jeppe Lomholt Akselbo (ja@bib.sdu.dk).

Fotos: Jakob Boserup, Jens Lindhe, Stefan Kristensen (Incolor), Jeppe Lomholt Akselbo, Birte Palle Jørgensen, Arne Bloch, Gitte Bach Markussen, Colourbox.dk samt diverse fotos fra bibliotekets arkiv samt sdu.dk med ukendt fotograf. **Tryk:** Print&Sign SDU – 1. oplag: 500.

FORSIDEN

Forsiden viser billeder fra Syddansk Universitetsbiblioteks nu 50-årige historie, fra etablering, flytninger til Islandsgade og til Campusvej, bibliotekets to tidligere ledere, Torkil Olsen og Aase Lindahl. Fra indførelsen af IT, til udformningen af det nye bibliotek, med åbning 3/3 2015.

MEDLEMMER AF SDU'S BIBLIOTEKSUDVALG FORTÆLLER

EN RESSOURCE, DER KOMMER TIL OS

Professor Kirsten Drotner fra Institut for Kulturvidenskaber er næstformand for SDU's Biblioteksudvalg. Vi har stillet hende 5 spørgsmål om biblioteket før og nu:

• *Hvad er din oplevelse af biblioteket gennem din tid på SDU?*

“SDUB har flyttet sig fra at være et sted, vi forskere og studerende kom hen til enten fysisk eller online til at være en ressource, der kommer til os. I har en større synlighed i miljøerne rent fysisk, og jeg synes også, der begynder at ske fornyelser online. For eksempel er Jeres ordning med at booke en bibliotekar populær hos vores nye studerende; og Jeres kurser i fagrelevant søgning ude på vores kurser er også vigtige.”

• *Hvad er dit syn på de studerendes behov for informationskompetencer?*

“Alle studerende har brug for at lære og træne systematiske kompetencer i systematisk

materialesøgning. Mange nye studerende har også brug for at forstå, hvorfor det overhovedet er vigtigt at kunne validere og bruge faglige kilder. De har brug for at træne faglig skriftlighed, fx hvad det vil sige at identificere og dokumentere en påstand. Det er mit indtryk, at humaniora opprioriterer den læring i disse år, både fordi vi har fået flere studerende, der har brug for den træning, og fordi vi selv er blevet mere opmærksomme på, at præcis skriftlig fremstilling er en del af at være fagligt kvalificeret.”

• *Er det nødvendigt for et universitet at have et forskningsbibliotek med personale med fagspecifik indsigt?*

“Absolut. Og det dokumenterer I hver dag både i forhold til studerende og forskere.”

• *Hvordan bruger du universitetsbiblioteket som forsker?*

“Jeg er jo nok den typiske onlinebruger og har også ad den vej kontakt med SDUB's personale. For I er gode og hurtige, når man søger hjælp.”

• *Hvad bidrager et Biblioteksudvalg med til SDU?*

“Fordi vi har medlemmer fra alle fakulteter, bidrager vi til et samlet fokus på, hvordan SDUB fortsat udvikler sig som en vidensressource for alle de mange fagligheder og brugergrupper på SDU”.

BIBLIOTEKSUDVALGET SIKRER DEN GODE KONTAKT

Lektor fra Institut for Fysik, Kemi og Farmaci, Kaare Lund Rasmussen, er nyeste medlem af Biblioteksudvalget. Han fortæller her om, hvordan han bruger biblioteket:

“Jeg har altid interesseret mig for bøger. Eksempelvis er jeg medlem af Dansk Bibliofil Klub. Gennem tiden har jeg analyseret bøger og bogbind med kulstof-14-datering, ESR og GC-MS. Det har været vigtigt for mig at følge med i udviklingen af SurveNIR, der bruges til at måle papirs bevaringstilstand. Af interessante opgaver har fx været at kulstof-14-datere SDUB's palmebladsbog og mit mange årige arbejde med at datere Dødehavsrullerne.”

“Ingen af os kan undvære SDUB – det er en integreret del af vores forskning. SDUB's personale er dybt professionelle. Før i tiden var der megen vægt på, hvilke bøger man skulle anskaffe. Nu er det skiftet til hjælp med at finde litteratur.”

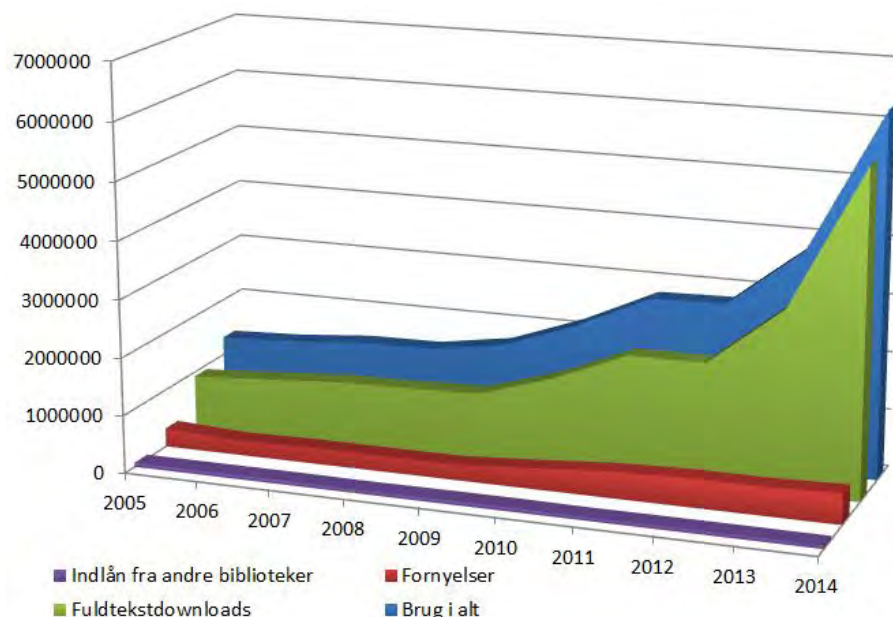
“De studerende har præcis samme behov som forskerne. Deres projekter er bare mindre og ikke så afgørende i en økonomisk sammenhæng som de store forskningsprojekter.”

MEGET MERE ELEKTRONISK

Væksten ligger i brugen af e-ressourcer, som er mere end tredoblet siden 2010

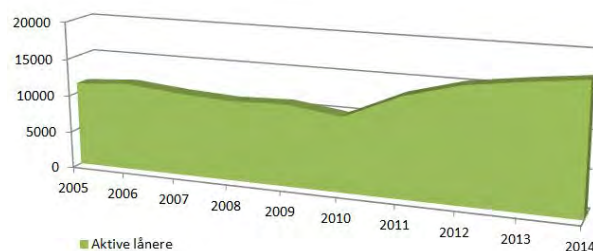
De sidste to år er antallet af downloads af fuldttekst artikler nærmest eksploderet. Hvor stigningen i brugen af fuldttekstdownloads i årene 2005-2012 var jævnt stigende, er det siden 2012 gået stærkt. Med en årlig stigning på 49,5 % fra 2012 til '13 og 2013 til '14 på hele 79 %, har det digitale bibliotek fået sit endelige gennembrud!

Fuldttekstdownloads udgør i perioden en stadig større del af det samlede brug af bibliotekets materialer. Det øgede forbrug – 260 % i perioden 2010–2014 - skyldes ikke kun det øgede antal elektroniske ressourcer – 164 % i perioden 2010-2014 - men måske også, at den digitale generation nu er brugere af

biblioteket.

Brugen af materialer består af flg. materialer, indlån (lån fra andre biblioteker), samt fuldttekstdownloads.

FLERE AKTIVE LÅNERE

Fra 2010 til 2014 er antallet af lånere steget med over 50%. Naturligt nok afspejler det stigende antal studerende på SDU sig også i en stigning i antallet af aktive lånere.

Fra semesterstart 2014 er alle nye studerende automatisk oprettede som lånere på biblioteket, og har via deres studie kort let adgang til e-ressourcer og services.

BRUGERUNDERVISNING - STATISTIK

INFOMATIONSKOMPETENCE TIL ALLE

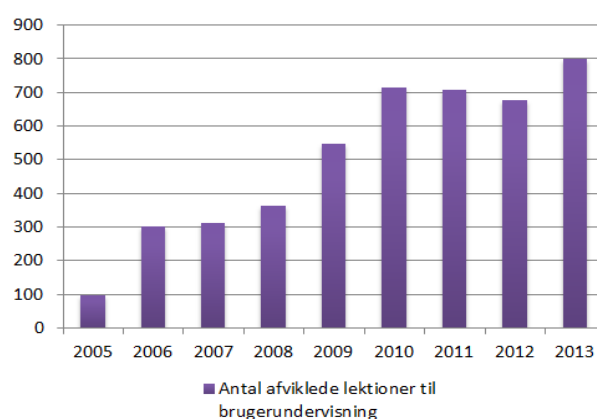
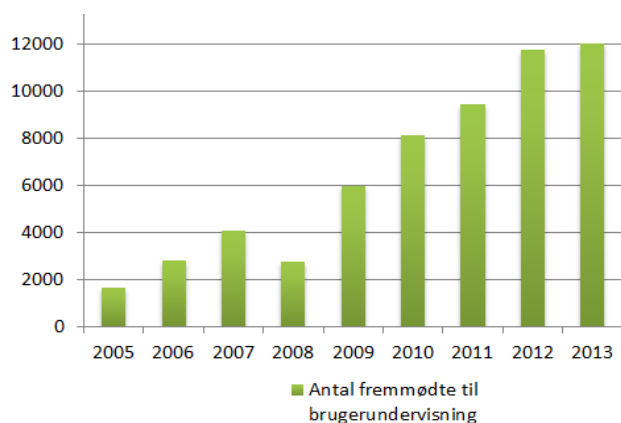
I 2005 var der under 2000 brugere, som modtog undervisning i det, vi overordnet kalder "informationskompetence": evnen til effektivt at finde og behandle information.

8 år senere, i 2013, modtog seks gang så mange introduktion til bibliotekets tilbud og informations-søgningens glæder og fælder.

Brugerundervisning dækker al undervisning afholdt af bibliotekets personale for såvel forskere, undervisere, studerende på SDU og elever fra gymnasier/handelsskoler/erhvervsskoler. Biblioteket samarbejder bla. med gymnasierne i den syddanske region omkring gymnasieelevernes AT-opgaver,

hvor de studerende for alvor skal lære at finde og kvalitetsvurdere information.

Tallet for afviklede lektioner til brugerundervisning viser samme tendens; fra 100 lektioner i 2005 til 800 lektioner i 2013, altså en otte-dobling af antallet.

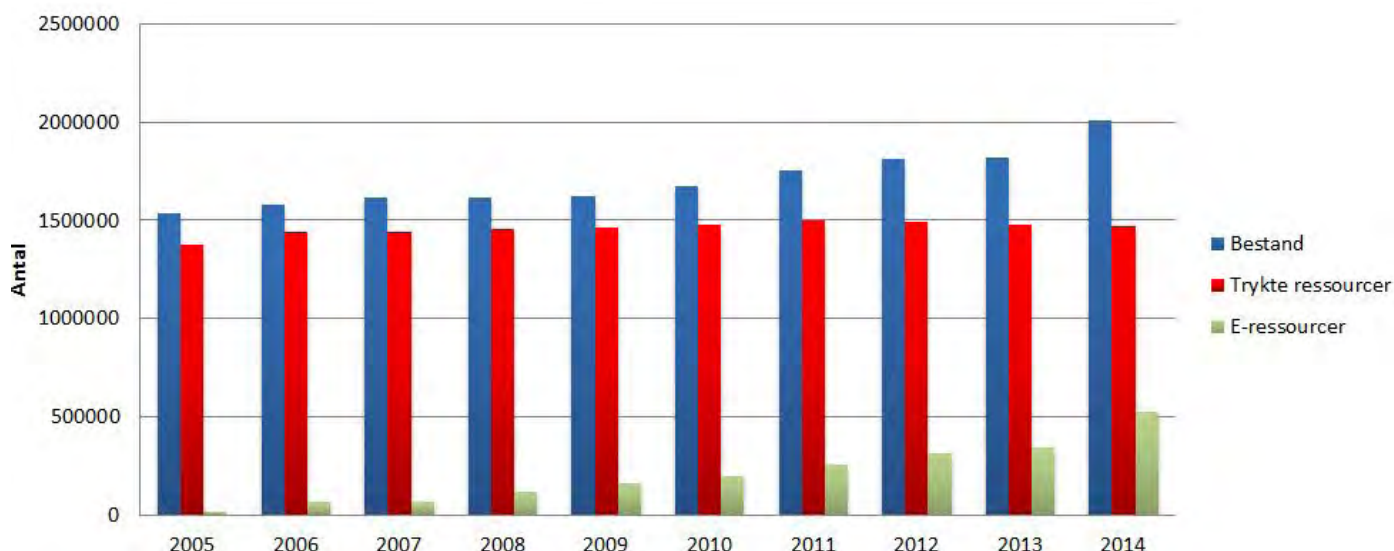
VÆKST I E-MATERIALER

I 10-års perioden 2005-2014 er den samlede bestand af materialer steget med ca. 30 %. Stigningen er primært kommet som følge af en stor stigning af elektroniske tidsskrifter og bøger, hvor der specielt i de senere år har været en meget kraftig stigning for antallet af e-bøger.

Tendensen med, at de elektroniske materialer nu udgør en væsentlig del af vores samlinger, vil også kunne aflæses i tendensen for brug og download af denne materiale-type. Når det gælder de trykte materialer, har bestanden kun været svagt stigende siden 2006, hvor Teknisk Bibliotek blev en del af Syddansk

Universitetsbibliotek.

I de senere år har bestanden haft en svag faldende tendens, som både dækker over en fortsat tilvækst af trykte bøger/tidsskrifter, og en større kassation af dubletter af bøger og tidsskrifter, der er anskaffet i sikker elektronisk adgang.

EN FLEKSIBEL OG DYNAMISK "ORGANISME"

Bibliotekschef Bertil F. Dorch fortæller på disse sider om procesen med - og resultatet af - organisationsændringen på Syddansk Universitetsbibliotek

Fra efteråret 2013 og frem har Syddansk Universitetsbibliotek (SDUB) befundet sig i en relativt konkret overgangsperiode – en nødvendig forandringsproces om man vil – med en ny biblioteksledelse pr. oktober 2013, en ny biblioteksstrategi pr. december 2013 og nye fysiske rammer i mange af campusbyerne, fx i Kolding, Odense og Sønderborg. Det har på den baggrund længe været klart, at både frem- og samtiden byder på mange udfordringer, der må og skal adresseres, blandt andet følgende:

- Et stort generationsskifte i SDUB's personalegruppe (over 15 % er gået på pension alene i perioden 2013–2014).
- Ændrede forventninger til services fra brugere og universitetets ledelse ift. modellen for det klassiske forskningsbibliotek, pga. den generelle samfundsudvikling.
- Digitaliseringen og effektivisering af arbejdsgange såvel pga. den teknologiske udvikling som af nødvendighed grundet i ændret brugeradfærd.

• Det generelt usikre økonomiske klima for de videregående uddannelser i lyset af diverse reformer og tiltag i uddannelsessektoren og på det forskningspolitiske område.

Ud fra en tese om, at gensidig meningsfyldt forandring kun kan skabes i fællesskab – et fællesskab mellem både ledere og medarbejdere – blev det første skridt i retning af en organisationsændring taget ved et strategiseminar på SDUB's årlige personale dag i november 2013: Her kickstartedes en involverende proces mod fælles projektarbejde i biblioteket med udgangspunkt i universitetets og bibliotekets strategiarbejde.

December 2013 blev Biblioteksstrategien 2014–2020 vedtaget, og visionen var klar: *"Syddansk Universitetsbibliotek fremmer videnskab og videnskabelighed, herunder forskningsbaseret undervisning, gennem understøttelse af forbrug og produktion af videnskabelig viden."*

"Fremtidens forskningsbibliotek skal nu - og i fremtiden - understøtte forskning og undervisning, derfor må biblioteket forandre sig for at forblive 'det samme'".

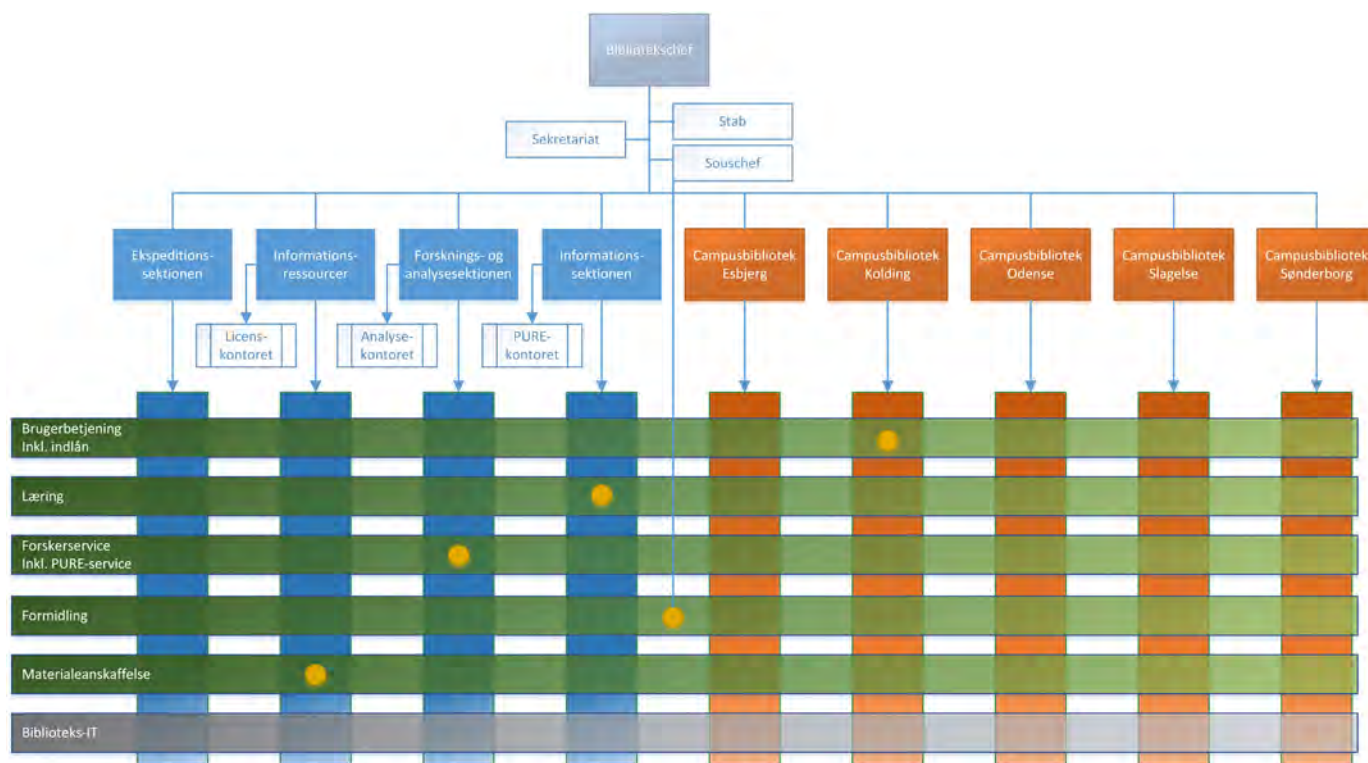
Det gamle SDUB, som vi kender det, er kendetegnet ved en organisationsstruktur, der har sine rødder i en tid, hvor det primære fokus var på de trykte materialer og formidlingen af disse

– samt i en tid, hvor biblioteket organisatorisk var en selvstændig kulturministeriel enhed uden for SDU. Organisationsstrukturen understøtter suverænt de klassiske biblioteksfunktioner med fokus på stabile interne driftsprocesser og kvalificeret ekspedition af brugerne.

Det har gentagne udvidelser af bibliotekets virke, blandt andet i form af flere campusbiblioteker og nye funktioner, af praktiske grunde medført mere eller mindre ad hoc tilføjelser i organisationsstrukturen, måske fremfor et mere helhedsorienteret re-design. Ændrede branchevilkår, publikationsformer og brugerbehov har påvirket og vil fortsat forandre brugernes adfærd.

Jeg ser fremtidens forskningsbibliotek som en fleksibel og dynamisk "organisme", der er organiseret som en kombination af en matrixorganisation med organiserede tværgående opgaver, og en linjeorganisation med fokus på personaleledelse og kompetenceudvikling. Denne driftsorganisation skal understøttes af en klar strategi, samt af en indlejret, fokuseret og struktureret projektorganisering, der kan understøtte udvikling af både processer og services med udgangspunkt i driften – og ikke mindst sikre, at udviklingstiltag "afleveres tilbage" til bibliotekets driftsplatforme.

ORGANISATIONSÆNDRING

De lodrette elementer i modellen illustrerer afdelings- og personaleledelsesstrukturen. De vandrette elementer illustrerer tværgående funktioner organiseret i tværgående fælles bånd. Gråt vandret element illustrerer funktion organiseret ad-hoc i tværgående arbejdsgruppe indtil endelig afklaring. Gule cirkler repræsenterer båndledere.

MATRIX-, LINJE- OG PROJEKTORGANISATION

af Bertil F. Dorch

Matrixstrukturer er effektive til at opfange behov og forandringer samt agere i overensstemmelse med dem i en kompliceret verden. Linjestrukturer er derimod effektive til at sikre drift og specialisering. Endelig er projektorganisationer effektive til at tilføre fleksibilitet til en stabil driftsorganisation. Den fremtidige organisering skal derved findes i rummet mellem tre klassiske organiseringstyper: Matrix-, linje- og projektorganisation.

Udviklingen af en matrixorganisation er en stor forandringsproces, hvor den nye struktur, dens processer og systemer skal understøtte en ny måde at arbejde på. For medarbejderne er det væsentligt, at den nye arbejdsform giver mening, og at alle kan se det grundlæggende formål med forandringen.

For at sikre en tilstrækkelig inddragelse af kompetencer, medarbejdere og ledere i udviklingen af re-designet for SDUB, projektsattes "Fremtidens SDUB", der er løbet af stablen i perioden mellem marts 2014 og februar 2015. Projektet har resulteret i organisatoriske rammer for flg. linjeorganisation og den tværgående matrix-organisation. Den tilhørende projektorganisation er en mindre justering af den porteføljestyriings- og administrationsmodel, der blev indført på SDUB i foråret 2014.

Dertil kommer naturligvis yderligere organisationslag ift. sammenknytning med biblioteksstrategi, ledelsesorganisation, økonomiorganisation, arbejdsmiljøorganisation, samarbejdsorganisation m.fl.

Nøgletal for forandringerne i forhold til organisationen anno marts 2014, for ét år siden i skrivende stund:

- 10 årsværk i linjeledelsen mod tidligere 14 årsværk
- 2 ledelseslag i linjen mod tidligere 3 ledelseslag
- 9 afdelinger i linjen mod tidligere 12 afdelinger
- 5-6 organiserede og ledelsesforankrede tværgående funktionsbånd (med underliggende temaområder) mod mere end 15 koordinatore for et år siden.

SDUB skal nu i gang med implementering af den nye organisation, og jeg forventer at kunne melde klart skib til bibliotekets Personaledag 2015. Det glæder mig usigeligt, at vi har fået lavet en organisationsmodel, der har plads til alle, og som ikke giver anledning til en reduktion i hverken bemanning eller serviceniveau!

DIT NYE BIBLIOTEK PÅ CAMPUSVEJ

FREMTIDENS BIBLIOTEK ÅBNER NU

Syddansk Universitetsbibliotek er ombygget for 100 mio. kr. og har nu mere plads til studieliv end nogensinde - bl.a. over 1.000 læsepladser.

KOLDING - NYT CAMPUS

DANMARKS FLOTTESTE BIBLIOTEK?

Til semesterstarten i september 2014 åbnede det nye Campus Kolding, og dermed også det nye campusbibliotek. Som en integreret del af arkitekturen fra Henning Larsen Architects er biblioteket et indbydende sted at studere.

JUBILÆUM 1965 - 2015

Snart universitetsbibliotek i Odense

Selv om universitets-undervisningen i Odense ikke kommer i gang før til september 1966, er det nødvendigt, at der allerede nu oprettes en stilling som overbibliotekar, så vedkommende kan påbegynde planlægningen og opbygningen af et universitetsbibliotek.

Kulturminister Hans Sølvhøj har derfor indstillet til folketingets finansudvalg, at der på finansloven for 1965-66 stilles yderligere 125.000 kr. til rådighed til indkøb af bøger til universitetsbiblioteket i Odense samt 80.000 kr. til lønninger. Stillingen som overbibliotekar aflønnes med ca. 53.000 kr. årligt, og til medhjælperløn foreslås afsat 27.000 kr. ...

Artiklen fra Fyns Aktuelt d. 3/3 1965, som første gang omtalte etableringen af universitetsbiblioteket.

Studenterforeningens Bibliotek i København, som blev en grundstamme i det nye bibliotek. Fyns Pressefoto 1/3 1966.

Kulturminister Niels Matthiasen ved Odense Universitetsbiblioteks indvielse på Campusvej d. 3/12-77

Bibliotekets katalog er blevet digitaliseret, men opslag og søgninger i systemet kræver fortsat ekspertise. ca 1988

Indflytningstravthed i universitetsbibliotekets nye lokaler på universitetet.

Bibliotekspersonale som „flyttemænd”

Endnu en afdeling af universitetsbiblioteket flytter ud til Odense Universitet

Odense Universitetsbibliotek, som i sit korte liv har ført en temmelig splittet og omtumlet tilværelse — fra syge-skjorte-fabrik i Islandsgade og en lagerbygning i Østergade fjernet fra storkunden Odense Universitet — begynder nu så småt at få samling på fronterne.

For øjeblikket flyttes tusinder af bind fra Islandsgade til Odense Universitets blokbygget, hvor bibliotekets bogkøbsafdeling og katalogiseringsafdeling rykkede ind sidste sommer, og hvor man nu har fået rådighed over yderligere ca. 1400 kv.m til udlånsafdeling og til den historisk-samfundsvidenskabelige afdeling m. m.

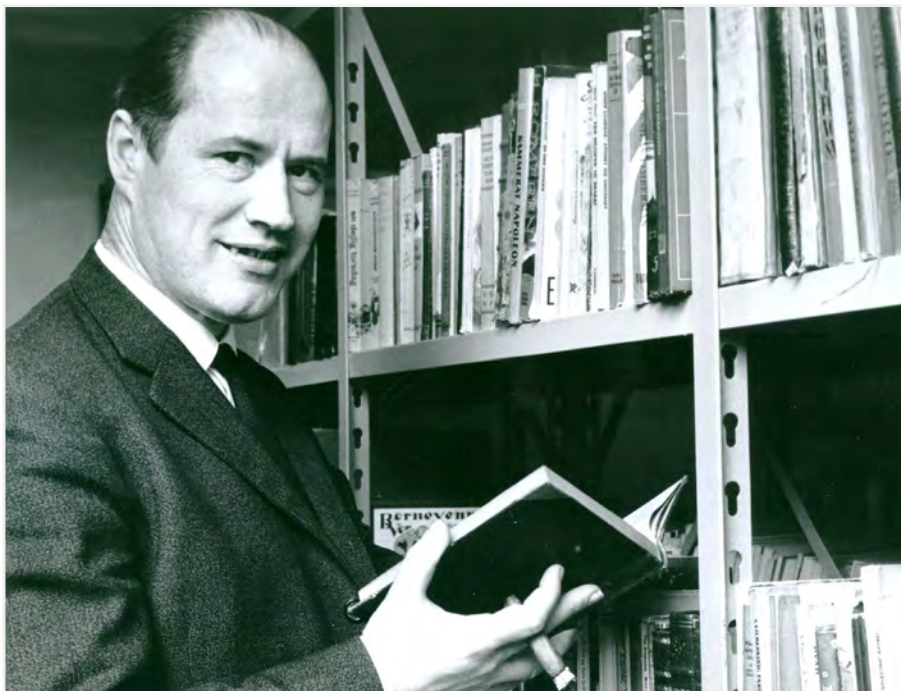
Flytningen besørger af bibliotekets eget personale, dels fordi budgettet er lidt stramt, men navnlig fordi det er så meget lettere at styre, når „flyttefolkene” nøjagtig ved, hvor bøgerne skal stå. Flytningen ventes tilendebragt i næste uge, hvorefter universitetsbiblioteket agter at sige de mange ansatte og hjælpere — godt 80 i alt — tak med en lille fest. Også de kommende år vil stå i flytningens tegn. Ejdendommen i Islandsgade indrettes nu til medicinsk fagsal, men ventes totalt rømmet og afhændet i 1974, hvor hele den medicinske afdeling vil kunne rykke ind i første etape af det endelige universitetsbyggeri på campus. Året efter håber man at få yderligere plads i etape II og således gradvis få alle aktiviteter samlet i universitets-området.

Bibliotekets personale har flyttet mange gange. Fyens Stiftstidende, 26/2 1972

DEN FØRSTE OVERBIBLIOTEKAR

TORKILS HISTORIE ER HISTORIEN OM UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

af Bertil F. Dorch

Pioner, praktiker, pragmatisk leder, grænseoverskridende... Disse ord er sagt om Universitetsbibliotekets grundlægger, overbibliotekar Torkil Olsen (født 31. marts 1922 i København).

Universitetsbibliotekets tidlige historie er uadskillelig fra historien om Torkil Olsen, hvis liv og faglige biografi er formidabelt vel beskrevet i Erland Kolding Niensens nekrolog over Torkil Olsen fra 2001 (*fra Bybud til Rigsbibliotekar, Fund & Forskning, Bind 41, 2002*). Universitetsbiblioteket bærer den dag i dag præg af Torkil Olsens handlingsorienterede og løsningsfokuserede biblioteksledelse, samt af hans fremsynethed.

Allerede i studietiden blev den unge Torkil knyttet til biblioteksvæsenet, først som bud ved Statens Bibliotekstilsyn, som studentermedhjælper ved både

Universitetsbiblioteket i København, ved Danmarks Tekniske Bibliotek, og 1946 som biblioteksassistent ved Universitetsbibliotekets 2. afdeling, hvor han efter afsluttet embedseksamen avancerede til forskningsbibliotekar.

I 1957 blev Torkil hentet til leder for den nyoprettede Atomenergikommissionens bibliotek, i dag Risø. Erland Kolding Nielsen skriver: "Derfra gik karrieren 1. september 1965 videre til Odense Universitetsbibliotek, det første af de 4 nye universitetsbiblioteker, der blev oprettet under den vældige uddannelsesmæssige ekspansion i 1960'erne og 70'erne, og som han førte frem til en plads blandt de 5 største forskningsbiblioteker i landet. I Odense begyndte han i bogstaveligste forstand fra bunden, både organisatorisk, fysisk og samlingsmæssigt. Odense Universitetsbibliotek blev

en selvstændig institution under Kulturministeriet, men allerede fra første færd fik Torkil Olsen sæde i Odense Universitets konsistorium, hvilket aldrig har været tilfældet i København og Århus. Det tætte samarbejde og parløb med universitetet i det daglige var hans ideal, uanset det var to selvstændige institutioner. I 1973 - 8 år efter sin grundlæggelse - havde biblioteket erhvervet knap 400.000 bind. Torkil Olsen blev således en af de sidste store samlingsopbyggere i den klassiske tradition. At Odense fik så stort og værdifuldt et universitetsbibliotek, skyldtes naturligvis også de politiske og økonomiske betingelser i 1960'erne, måske de mest gunstige i efterkrigstiden, hvor det endnu var muligt at få adækvate bevillinger især til formål i provinsen."

Videre skriver Kolding Nielsen, at "I andre henseender gik Torkil Olsen sine egne veje, således som det skete med valget af det svenske klassifikationssystem SAB. Han arbejdede meget tæt sammen med universitetet, bl.a. i form af integrerede accessionsløsninger (den såkaldte historikermodel), hvor institut- og biblioteksaccession blev puljet. Målet var helt klart gennem en integreret biblioteksservice at undgå opbygningen af større institutbiblioteker som ved de gamle universiteter. "

I 1982 forlod Torkil Odense for at blive konstitueret som rigsbibliotekar med daglig ledelse af Det Kongelige Bibliotek.

PÅ SKATTEJAGT I KÆLDEREN

Forskningsbibliotekar Jakob Povl Holck er skattejæger. Jagtmarken er den særlige Gamle Samling fra Herlufsholm Skole, som biblioteket købte tilbage i 1969. Siden købet har langt de fleste af de ældste bøger været opmagasineret. Nyt projekt skal kaste lys over de gamle skatte.

I déen med købet i 1969 var, at universitetsbiblioteket ville få noget gammelt og unikt, der kunne udgøre en spændende kerne for forskere og andre interesserede brugere med fornemmelse for historiens vingesus.

”Man må bestemt sige, at samlingen ikke skuffer: Alene materialemængden på mere end 40.000 bind samt den emnemæssige spændvidde medvirker til at gøre samlingen til et slaraffenland i et universitetsmiljø”, fortæller Jakob Povl Holck, som er ansat specifikt til projektet ’Herlufsholms Gamle Samling og digitaliseringspotentialet’.

Det er nemlig også tanken, at digitalisere dele af samlingen, for at gøre materialerne mere forskningstilgængelige.

”Bøgerne går helt tilbage til middelalderen, og det betyder, at en pæn del af samlingen udgøres af enorme folianter – det jeg forstår ved *rigtige* bøger, indbundet i skind og ofte med flotte messinghasper, illustrationer i kobbertryk samt alverdens krummelurer. Førsteudgaver og andre sjældenheder fra ind- og udland findes i rigt mål”, fortsætter Jakob. Samlingen på SDUB giver således et værdifuldt indblik i

bogtrykkets velnærede barndom, og det er på mange måder fristende at sammenligne med vore dages, måske mere kaloriefattige, paperback-kultur.

Samlingen fra Herlufsholm – der har rødder tilbage til skolens stiftelse i 1565 – er fyldt med fascinerende øjebliksbilleder på strømninger i tiden. Det gælder inden for alle de klassiske emner, for eksempel filosofi, statskundskab, fysik og sprog.

”Naturvidenskabsinteresserede har i samlingen mulighed for at slå ned på epokegørende opdagelser og spore de efterfølgende ændringer i samfundets tankemønstre. Det er muligt at afdække datidens forskningsnetværk og pejle sig ind på de gennem tiden eksisterende universitetsmiljøer. Hvem kendte hvem? Hvor kom inspirationen fra? Hvem var hot, hvem var *not*?” forklarer Jakob.

Her kan man også se, hvordan eksempelvis 1600- og 1700-tallets danske videnskabsmænd sagtens kunne være udlærte i flere forskellige fag fra universitetet – og hvordan grænserne mellem humaniora og naturvidenskab ofte var

flydende. Således var latin i mange år en forudsætning for overhovedet at kunne begå sig på skrift og bag katederet.

Tværfaglighed er dermed, per se, ikke et begreb af nyere dato.

”Går man altså nogle århundreder tilbage i tiden, bliver tværfagligheden nærmest ekstrem med de såkaldte polyhistorer som lysende eksempler. I flæng kan nævnes Ole Worm, der både var læge og oldtidsforsker. Ludvig Holberg syslede også med historie, geografi og filosofi, når han ikke lige skrev komedier. Gamle Samling på SDUB har flere førsteudgaver af de to lærde herrer”, beretter Jakob Povl Holck.

Forskningspotentialet synes nærmest gigantisk, for samlingen bliver ved med at overraske med sjældne bind og materialer. Samtidig finder man utallige personlige skrivelser på bøgernes titelblade og andre steder i bindene, nedskrevet af rigtige mennesker, der hver især på et givet tidspunkt har haft herlighederne i hænderne.

”Det er – i bogstavelig forstand – til at tage at føle på!” slutter Jakob Povl Holck, som i øvrigt er ph.d fra Nordisk Filologi på Københavns Universitet.